

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctiss. Primae Partis Opera Historica,
Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

Epistola Magistri Iacobi Wimphelingi Sletstatensis, ad reuerendum patrem,
Dominum Iohannem Trithemium abbatem Spanhemensen, in additiones
Catalogi Germanorum.

urn:nbn:de:0128-1-17297

guardus theologiae doctor & confessor Christianissimi Francorum regis Caroli septimi eorundem ordinis & conuentus, ipsoque reposuit in communi bibliotheca eiusdem domus.

GVIDO Ebroicensis egregiorum sermonum compilator, circa haec etiam tempora floruisse creditur, eiusdem ordinis frater, qui etiam praeter regulas tichonij quaedam aptissima dedit documenta ad sacrae scripturae sensum capescendum, ostendens ex quarum rerum ignorantia in doctrinae sacrae expositione errare saepius contingit, quae in quorundam conuentuum bibliothecis inter caetera eius opera recollecta inueniuntur.

LAVRENTIVS Geruasii de conuentu Lexouien. ordinis praedicatorum in Normannia, Regnante Ludouico undecimo Francorum rege apud Parisios clarus habitus est, doctor, theologus, vir utriusque scientia & doctrina famatissimus, qui propter excellentem eius sapientiam cum maxime sanctissimi doctoris Thomae Aquinatis doctrinam calleret ad reformandum in melius Colonienfem studium missus, cum ibidem supra modum calleret fecisset exinde rediens apud Diuionum Burgundiae oppidum specie reddidit, ibique cum fratribus sui ordinis sepultus, utilia valde opera quae copulata magistri Laurentij Geruasij dicuntur super totam summam theologiae angelici doctoris (cuius videlicet doctrina dum uiuere et emporium dicebatur) reliquit.

SILVESTER de Prierio Bononien. ordinis fratrum praedicatorum doctor venerabilis, ac clarissimus sane doctrinae sancti Thomae Aquinatis expositor pariter & acerrimus defensor, circa tempora Innocentij octauo pontificis maximi in Lombardia floruit. Scripsit enim defensorium doctrinae S. Thomae quaestio. 10. Capeoli scripta breuius, luce clarius doctrinam sanctissimi doctoris irrefragabilem demonstrat, ex ipsius dictis omnium aduersantium argutias dissoluens. Scripsit etiam introductorium logice.

Item summam sermonum quae rosa aurea nuncupatur.

Item summam de casibus conscientiae.

Item malleum Scotistarum.

Item super 4. libros sententiarum.

Adhuc usque tempora perseuerat scribendo, Bononiae degens vsque videlicet ad annum Domini **DXII.** supra millesimum.

DOMINICVS de Flandria, doctor clarissimus, eiusdem ordinis Bononiensis, eisdem temporibus quibus & praecedens.

Scripsit quaestiones metaphysicales.

Quaestiones de anima. Item super libros posteriorum.

Obijt autem praesidente in cathedra Petri Alexandro octauo summo pontifice.

PAVLVS Soncinnas eiusdem ordinis huius temporibus.

Scripsit quaestiones Metaphysicales.

Item super praedicabilia & praedicamenta.

Eodem tempore, vel eo circa quo & praecedens vita functus est.

FINIS.

A P P E N D I X.

EPISTOLA MAGISTRI IACOBI WIMPHELINGI SLETSTATENSIS
ad reuerendum patrem, Dominum Iohannem Trithemium abbatem Spanhemensem, in additiones Catalogi Germanorum.

IACOBVS Wimpelingus Sletstatinus, reuerendo religiosissimoque patri, Domino Iohanni Trithemio abbati Spanhemensi, sacrosancti ordinis diui patris Benedicti, salutem plurimam dicit. Tanta est tuae paternitatis innata quidem humanitas, clementia, comitas, quae indignissimum me homuncionem, & amare, & amore lucubratione tua coegerit aperire, qui de te nihil bene meritus sum, neque unquam propter status angustiam tibi benefacere posse confido. Dulcissime pater, fruor ingenio tuo, fruor donis, fruor laude tua: omnia haec tuae liberalitati, tuae clementiae, tuae mansuetudini tribuo. Et utinam vel mortuis characteribus tibi gratias agere possim (nunquam enim factis aut operibus potero referre) quod tibi ex vno labore duplicem feci. Postea enim quam Catalogum Scriptorum Ecclesiasticorum (opus profecto clarissimum) consummauisses, quiete secundum tibi fuit. Nunc ego te permoueo, ut ex abyso & densa virorum illustrium sylua, qui in Christiana religione sub quacunque gente scripserunt, separatam atque singularem mihi Germaniam

Germaniæ luminū partem exceperis (adiunctis nō paucis qui tibi interea occurrerunt) quam tanto iocundius legi, quanto minus tam ingentem excellentium virorum copiam in Germania fuisse credidifsem. Adieci ego (veluti videbis) nonnullorū vel sola nomina, quoniam eorum opera perquirere mihi nō licebat. Committamus hoc on⁹ posteritati, vt si forni sunt vnquā in Alemania qui nationis & patriæ suæ laudē ac gloriā amabunt, addant de sua vena, vbi nos iam destitimus, ipsi quidē posthac incepturi. Nō etenim de cætero regnabit inter Germanos illepidā crudaq; barbaries, nec verū semper prædicabitur, q; apud Lucanū quondā introducit Cato dixisse. *Me gemina figant acies: me barbara telis Rhēni turba petat.* Existimant. n. pleriq; gloriā propriā exaggerare, alienam attenuare soliti, eam Rhēni aut Germaniæ barbariem a Iulij temporibus ad nostram vsque ætatem inualuisse. Id q̄ verum sit, vt intelligant, vtinam meditentur diui Hieronymi verba, qui inter cæteras terrarum calamitates, Alemanniæ quoque miserabilem ruinā deflet, excelsas Rhēni quidē vides nequaquam prætergressus. *Moguntiacum*, inquit, *nobilis quondam ciuitas capta atque soluersa est. & in ecclesia multa hominum millia trucidata. Vangiones longa obsidione deleti. Nemetes, (quæ iam Spira est) Argentoratium (quæ nunc Argentina vocatur) populata sunt.* Nunquid diuus Hieronymus Moguntia, Wormacia, Spira, & Argentiæ illustrissimarum suæ temperatis vrbium, præclara mœnia, locosque munitissimos aut opes, magis doluit vastari quam in eisdem florentissima plurimorum ingenia miserabiliter interire? An Hieronymus illarum ciuitatum cladem aut exitium meminisset, si non in eis fuisse tam pietissimos Christianos, tum doctrinis & sapientia præstantes viros cognouisset? An non est prævalidum & victoriosum argumentū, extitisse quondā in Germania doctos plurimos, tam assidens vetustissimorum voluminum copia? An indocti fuere vel auctores eorundē, vel scriptores, aut qui scribi mandauerunt, aut qui eis quotidie vsi sunt? An vero huiuscemodi clarissima volumina, ex Hispanijs, ex Ausonia, ex Anglia, in Germanorū bibliothecas olim translata sunt? De oratore Tullium, & Quintilianū ipsum in Alemanorū latebris inuētos esse. Itali confitentur. Aeneas quoq; Siluius inter Germanos educatus Gregorio Heimburchensi Theutonico disertissimo iureconsultissimoq; scribens, inter cætera sic ait * *Inueni apud sanctū Gallum (q; Sueuorum est oppidum) in veteri monasterio bibliotheca peruestis, vbi & libri veteri ornatissime conscriptos, quorū auctores fuerunt Theutones. Mirabar, cur pride nihil eloquentie his in regionib. eluxisset: sed venit in mentē, apud Italos quoq; tempus fuisse, quo sepulta dicendi facultas barbarorum inscitia dominabatur. Ante centum ferme annos & antea trecentis quadringentis, nō iuuenes, qui per Italiā sermonē habuerit tersum & lucidum. Neq; Cornelius Tacitus negat, nō semper apud Italos eloquentiā floruisse, ita exorsus: *Sæpe ex me rogitris, Iuste Fibi, cur cū priora secula tot eminentiū oratorū ingenijs glorijs, effloruerint, nostra potissimū ætas deserta & laudæ orbata, nec nomē ipsum oratoris retineat.* Quocirca ne deinceps Alemanos cætera nationes ob interceptā aliquando fortassis bonarū literarū notitiā despiciant, dignetur meminisse & apud suos quandoq; temporū infelicitate philosophiæ & eloquentiæ studiū interpolatum interclusumq; fuisse. Neq; enim ex interceptione disciplinarū, quæ tempore quocūque facta creditur, censendū est omnib. retro seculis Germaniæ literarū defuisse cultores.*

Non defuerunt Caroli Magni filiorumq; eius temporib. Germaniæ doctissimi viri. Testes sunt, qui vtrumq; testamentū glossa nobilissima interpretati sunt. Testis est qui sanctū & admirabile opus de Dominicæ crucis laudib. * carmine sine cuiusq; imitatione cōscripsit. Testimonij præbent ornatissima vetustissimaq; diuersis in locis Epigramata, quæ hodie extant, quæ in Moguntiaco, eorumq; plurimis Rheno finitimis, nos ipsi summa cum candiditate vidimus, & læcitateuimus. Profecto si nunc videat Cornel. Tacitus Germaniā, non scriberet (vt olim) *informē terris asperā caelo, triste cultu aspectuq;.* Sic & qui quondā Barbaros vocauerunt Germanos, si plerisque nostrates, eorumque ingenia pernoscerent & contemplerentur, labris suis digitum admouerent.

Aut si vetustatis præclara vestigia contuerentur, suapte confirmarent, difficile possent numerari quorū viri præstantes, quanta scientiā, quantaque in studijs suis copia fuerit, & quanta varietas apud Germanos, qui non vnā aliqua in re separatim elaborarunt, sed omnia, quæcunq; possent, vel scientiæ peruestigatione, vel disserendi ratione cōprehenderunt. Quis ignorat fuisse inter nostrates summos ac præcipuos Mathematicos, & astrorum exploratores? Quis denique ignorat eā coeli syderūq; notitiā ex Germania nuper ad externas nationes præsertim ad illustres Italos esse profectā. Itaq; quocunq; me animo & cogitatione conuertā, permultos excellentes in quocunq; genere video Germanos nō mediocriū artiū, sed prope maximarū. Ne vero nationū externarū candidi laudatores mendacij nos arguant, tuo Pater reuerende Catalogo, quid de Germanis sentire debeant, admonetur.

thronij

per
torica

tur. Quidnam deinceps obijcerent? An Deus, à quo omne datum optimum & omne donum perfectum & defursum est, sicut à Simonide Metaphysicen diuinam scientiam mortalibus inuidere falso creditum est, ita & singulari quadam inuidia solos profecit Ale-
 manos, non fauens, neque de nans eis mētis aciem, viua ingenium, eleuatum intellectū, alacrem industriam, firmam memoriam, exercitationes ingenij, curricula mentis, in quibus defudent atque elaborent? Absit, nam sine inuidia Deus. Est enim gentilis Poeta qui canit: *Sua cuique exorsa laborem fortunamque ferent, Rex Iupiter omnibus idem.* Taceo de doctis-
 simis Germania viris, qui hac nostra tempestate tum in Gymnasijs & Cœnobijs, tum in Ecclesijs, Principumque cutijs in omni arte & quarumcunque rerum notitia florent, in regulari Grammatica, in omni Dialectica, in Musicis, in Geometrica, in astrozorum scientia, in Aristotelica philosophia, in cunctis naturalium rerum mysterijs, in moralibus disciplinis, in oratoria, in poetica, in omnibus humanitatis literis, in sacratissimis legibus, in pontificijs canonibus, in diuinis institutionibus, doctissimi sunt, & ingenio prestantes, qui carmina in omni genere cadunt, qui Historias & Cosmographiam egregie norūt, qui crenatissima syntagmata scribunt. Taceo & de his Alemanis nostris, qui Græcas literas non ignorant. Imo hodie supersunt Alemani, qui libros Græcos in Latinam linguam non elegantiter transfulerunt. Etsi forte quidam Germanorum res sanctas vtilis & honestas solidissimasque sententias humili stylo scripserunt, an ideo floccipendendi sunt? Absit. Non sunt abijciendi veteres iureconsulti (etiam Itali) non medici, non theologi, qui suas veras & optimas doctrinas, non verborum furo & ventositate, sed quieto genere dicendi & mediocri latinitate sparferunt. An rejiciendus est Bonauentura Italus: quo non est maior, quàm profundior, non deuotior in scripturis sacris. An rejiciendus est Iohannes Andreas? an Hostiensis? an Bartholus? an Baldus? an Abbas Syculus? an isti omnes rejiciendi sunt, quoniam horridi, impoliti, rudes & informes, propterea quod Scholasticorum more suas institutiones pedestri campo transeunt? an non est censendus doctus: nisi qui more, Tulliano elegantissime scribit? an vniuersi qui leues, lubricas, inutiles, & obsecanas sententias proliferato stylo, lasciuia verborum, & licentia compositionis exornare student, doctissimi sunt iudicandi? Falsum est vtrumque. Quamquam is certe prouectior est, qui egregijs grauius atque profundis sententijs melliti sermonis dulcedinem intermiscet. Sed non possumus omnes esse Scipiones, non omnes Nestori similes, ex cuius (licet veruli & percrepiti) lingua melle dulcior fluebat oratio. Quapropter si nostrates aliqui non accurate quidem, sed doctrinali quotidianoque sermone vsi fuerint, non sunt aspernandi. Namque satis erat eis ita loqui, vt in rebus honestis intelligerentur. Enimvero sicut rustico illa non solum colenda est terra, quæ vel aromata preciosissima vel præstantissima Bacchi munera profert: ita nec Tullianas solum orationes, aut tersiora nobilium vatium carmina boni viri suscipiunt, sed amplexantur etiam mediocres: legunt humili quoque cothurno perambulantes. Denique meminerint (obsecro) detractores inuidi, & acerimi linguæ nostræ censores, mutari cum temporibus genera dicendi, nec statim detrectus esse, quod diuersum est, vitio autem malignitatis humanæ vetera semper in laude, præsentia in fastidio esse. Satis constat, nec Ciceroni quidem obrestatores defuisse, quibus in status & tumens, nec satis pressus, supra modum exultans, & supereffluens, & parum antiquus videretur. Crediderim ego nostrates philosophos non eloquentia in scitia deflexisse ab illa veteri & ornatis-
 sima via scribendi: Sed temporum argumenti & auditorum conditione pensata formam atque speciem orationis mutauisse. Desinant igitur exteri lacessere Germanos, qui sub plano & humili stylo negotia quondam altissima sanctissimaque descripserunt. Quid ille censor Latinæ linguæ Valla mordacissimus, dirâ & exactâ sua reprehensione sibi peperit? quid aliud (inquam) laudis consequutus est post fata, quam quod de eo iuxta merita, pulchrum illud epigramma confictum, legitur & prædicatur vbique. *Nunc postquam meos defunctus Valla perit, non audet Pluto verba latina loqui. Iupiter hunc celi dignatus parte fuisse, Censorem linguæ sed timet esse sua.* Demum vt ad rem ipsam descendamus, reuerende patet, si liquid nos ad tuum Catalogum addituri, à Romanis pontificibus Theutonicis exorsumus, quos non arbitramur non excellentes, & cæteris multis non longe præstantiores. Reliquos deinde passim sine ordine, ita vt animum subierunt, coniunximus: Breuitatis, confusiois, indigesti & illepidi styli à candido Lectore veniam postulantes. Vale elegantissime Pater, ordinis diui Benedicti vnicum decus & exemplar honesti, ex Spiritu calend. Octobris. Anno M. cccc. xcii.

PRO-